

روایت‌هایی از روضه‌های خانگی از روزگار خلفای عباسی تا دوران رضاخانی

روضه‌خانه

حسام آبنوس

دبیر قفسه

مجلس ذکر مصیبت‌های امام حسین (ع) و یارانش در کربلا یا همان «روضه» قدمتی به اندازه طول تاریخ دارد. مجلسی که می‌توان سابقه آن را از ورود کاروان اسرای کربلا به کوفه و پس از آن به شام تا امروز دانست؛ امری که ویروس کرونا قواعد دست و پاگیری برای برگزاری مجلس یاد مصائب سیدالشهدا (ع) ایجاد کرده است.

مجلسی که می‌توان اول روضه خوان آن را حضرت زینب (س) دانست که پایه‌های کاخ ظلم اموی را به لرزه انداخت تا امروز که هرکس نوایی سر می‌دهد و یاد مصیبت‌هایی که بر فرزندان رسول خدا (ص) رفته را زنده نگه می‌دارد. روضه‌هایی که در طول تاریخ بارها ظالمان را به چالش کشیده‌اند و همچنان نیز این ظرفیت را دارند که عرصه را بر ظلم تنگ کنند. هرچند اصطلاح «روضه» قدمت زیادی ندارد و سابقه آن به کتابی با همین نام بازمی‌گردد، ولی مرسوم است به مجالسی که برای ذکر نام اباعبدالله...الحسین (ع) برپا می‌شود مجلس روضه بگویند.

کتاب «قصه‌های روضه» که بیژن شهرامی آن را گردآوری و انتشارات به‌نشر آن را منتشر کرده، گوشه‌هایی از سنت روضه‌های خانگی و آداب روضه در میان بزرگان دین و مشاهیر را نشان می‌دهد که در این روزهای کرونایی می‌تواند کتاب کاربردی و مناسبی باشد تا به ما یادآوری کند که چگونه باید در تنگنای کرونا یاد امام حسین (ع) را زنده نگه داریم. این کتاب با روایت‌های کوتاهی که در کنار هم قرار داده، تصویری از سنت قدیمی روضه خوانی و مجلس داری سیدالشهدا (ع) را برای مخاطب امروز به نمایش گذاشته آن هم مخاطبی که تصویر دقیقی از این مجالس در گذشته‌های نه‌خیلی دور ندارد و با آداب مجلس ذکر نام امام حسین (ع) و یارانش آشنا نیست. چراغ روضه‌هایی که در روزگار خفقان رضاخانی خاموش نشدند و حالا امروز باید برای زنده نگه داشتن این چراغ کوشش کنیم آن هم در شرایطی که یک ویروس زندگی ما را تهدید می‌کند. روایت‌هایی از این کتاب را با هم مرور کرده‌ایم.

منزل میرزا

در منزل میرزای قمی جلسه روضه برپاست و مثل همیشه قرار است روضه حضرت علی اصغر (ع) خوانده شود. با خود می‌گوید: «چرا در اینجا فقط روضه باب‌الحوادث شش ماهه امام حسین (ع) خوانده میشه؟! بقیه شهدای کربلا چی؟» این مطلب به گوش میرزا می‌رسد. در حالی که اشک می‌ریزد، می‌فرماید: «همه شهدای کربلا توان مبارزه و دفاع از خودشون رو داشتند، الا حضرت علی اصغر.» حق را به میرزا می‌دهد که این‌گونه روضه برپا کند...

در و دیوار روضه

ماه محرم است و حالا او (علامه طباطبایی) در محله گذرخان شهر قم مهمان جلسه روضه‌ای است که سابقه‌ای ۵۰-۴۰ ساله دارد. به محل روضه که می‌رسد مثل همیشه در بخش قدیمی مجلس می‌نشیند. یکی از حاضران خدمت آقا می‌رسد تا آقا را به سمت دیگر خانه که نوساز است ببرد. ایشان لبخندی می‌زند و می‌فرماید: «همین جا خوبه پسر. در و دیوار و سقف اینجا ۵۰-۴۰ سال است که شاهد روضه خوانی برای امام حسین (ع) است.»

اینجا همه برابرند

در مسجد شیخ عبدالحسین (از مساجد قدیمی تهران) جای سوزن انداختن نیست. مجلس روضه سید و سالار شهیدان (ع) است و مردم از دور و نزدیک خود را به آن رسانده‌اند. چیزی نمی‌گذرد که دو نفر از شاهزادگان قجری هم برای شرکت در مجلس روضه از راه می‌رسند و مردم برای رفتن آنها به صدر مجلس از جای برمی‌خیزند. آقا از روی منبر مردم را از این کار منع می‌کنند که: «اینجا مسجد است و خانه خدا. همه با هم برابریم.»

+ در این باره بیشتر بخوانیم

تعزیه زنانه!

در کنار کتابی که روایت‌هایی از آن را بالا خواندید، اولین کتابی که می‌خواهیم به شما توصیه کنیم رمان «شب‌های حرم خانه» اثر مریم بصیری است. مریم بصیری در این رمان دست خواننده را گرفته و با خود به روزگار قاجارها برده و آنجا تصویری از اندرونی همایونی و مراودات میان خاله خان‌باجی‌ها را با زبان داستان به نمایش درآورده است. زنانی که دغدغه‌های مختلفی دارند و شب و روز در کار نقشه کشیدن و توطئه چیدن علیه هم در برابر سلطان یا همان شاه

روضه خوان کراوات

صاحبخانه آرام و قرار ندارد. م شده‌اند، بلکه روضه خوان مج سر می‌کند و به کوچک سرک سو می‌آیند کسی به چشم نمی پیشنهاد می‌کند شوهرش از ط با تعجب و دو دلی می‌پذیرد؛ ج گونه‌های تیغ کشیده است! ر به بهترین شکل برگزار می‌شود است (شهید سید علی اندرزگو حالا با قیافه مبدل چند و قتی اس

روضه

اهل مح می‌شود دارد و من است روو آخر سر روضه، رو

بزرگ وابسته به دربار سلطان صاحبقران کند. تعزیه‌هایی غمناک در روزهای عزای ایشان، تعزیه‌های شاد خنده‌دار! این که شده (همان تعزیه‌های شاد و زنانه) او ساخته و پرداخته و نشر اسم آن را روانه می‌تواند نشان دهد در سال‌های نه‌چند در میان مردم رواج داشته و چگونه برای رمان با فضایی که لطافت زنانه بر آن پس‌کویه‌های تهران قاجاریه می‌برد و امروز حتی نامی هم از آنها برده نمی‌شود

